

Enintään 6 tehtävään saa vastata. Tehtävät arvostellaan pistein 0–6, paitsi muita vaativimmat, +:lla merkityt jokeritehtävät, jotka arvostellaan pistein 0–9. Moniosaisissa, esimerkiksi a-, b- ja c-kohdan sisältävissä tehtävissä voidaan erikseen ilmoittaa eri alakohtien enimmäispistemäärät.

1. Alla oleva opetustaulu esittää ns. mustan surman kulkua keskiajalla.

Lennart Segerstrålen maalaus (1925)

- a) Minkäläisen kuvan opetustaulu antaa mustasta surmasta ja ihmisten reaktioista siihen? (2 p.)
 - b) Tarkastele mustan surman vaikutuksia Euroopassa. (4 p.)
2. Pohdi uskonnon merkitystä antiikin Kreikassa ja Roomassa.
3. Millä perusteilla 1600-lukua on kutsuttu tieteen vallankumouksen ajaksi?
4. Karl Marx ja Friedrich Engels ennustivat, että sosialistinen vallankumous tapahtuisi ensin Ison-Britannian kaltaisessa maassa. Mitä perusteita Marxilla ja Engelsillä oli käsitykselleen, ja miksi sosialistinen vallankumous kuitenkin toteutui Venäjällä?

5. Alla olevissa taulukoissa on tietoja Ison-Britannian, Yhdysvaltojen ja Venäjän/Neuvostoliiton bruttokansantuotteen ja väkiluvun kehityksestä.

Bruttokansantuote (miljoonaa dollaria vuoden 1990 arvon mukaan)

	1820	1870	1900	1950
Iso-Britannia	35 000	100 000	185 000	350 000
Yhdysvallat	13 000	100 000	315 000	1 460 000
Venäjä/Neuvostoliitto	40 000	85 000	155 000	510 000

Väkiluku (miljoonaa henkeä)

	1820	1870	1900	1950
Iso-Britannia	21	31	41	50
Yhdysvallat	10	40	76	152
Venäjä/Neuvostoliitto	66	107	152	180

Lähde: Angus Maddison: *Historical Statistics of the World Economy: 1-2008 AD* (2010)

- a) Vertaile kyseisten maiden kehitystä taulukon tietojen pohjalta.
 b) Mitkä tekijät selittävät bruttokansantuotteen ja väkiluvun kehitystä Yhdysvalloissa?
6. Maaseudun asukkailla oli 1800-luvun loppupuolen Suomessa enemmän käteistä rahaa käytettävissään kuin aikaisemmin. Mistä tämä johtui, ja miten se vaikutti elämään maaseudulla?
7. Millä perusteilla voidaan esittää, että suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin perusta luotiin Ruotsin valtakunnan aikana?
8. Miten etnosentriset asenteet vaikuttivat alkuperäisväestön ja siirtomaavallan kohtaamisessa valitsemallasi kulttuurialueella tai maassa imperialismin päätösvaiheessa 1900-luvulla?

+9. Alla on kolme lainausta, jotka liittyvät Euroopan poliittiseen tilanteeseen syksyllä 1939.

Kun läntiset valtiomiehet julistavat, että Saksan toiminnalla on vaikutuksia heidän intresseihinsä, vain ihmetellä heidän julistustaan – Olen ilmoittanut, että Saksan ja Ranskan välinen raja on lopullinen. Olen toistuvasti tarjonnut ystävyyttä ja, mikäli se on välttämätöntä, vielä läheisempää yhteistyötä Britannialle – Saksalla ei ole mitään intressejä lännessä – Saksalla ei ole mitään aikomusta viedä omaa hallintamalliaan eikä Neuvostoliitolla ole aikomusta tuoda omaansa Saksaan – Me olemme siksi allekirjoittaneet sopimuksen, joka ikuisesti sulkee voimankäytön pois maittemme välillä – Venäjä ja Saksa taistelivat toisiaan vastaan maailmansodassa. Tämä ei tule enää toistumaan – Laajempi koalitio vastusti naurrettavan pienen Preussin valtion kuningasta, mutta hän voitti kolme sotaa, koska valtiolla oli ylpeä sydän, jollaista tarvitsemme tänäkin päivänä. Haluan siten vakuuttaa, että marraskuu 1918 ei tule koskaan toistumaan Saksan historiassa.

(käännös: YTL)

Saksan johtajan Adolf Hitlerin puheesta valtiopäivillä 1.9.1939

Monien meidän ajatukset kääntyvät väistämättä vuoteen 1914 ja vertailuun nykyisen ja silloisen tilanteemme välillä – Nyt meidän on vain purtava hampaamme yhteen ja ryhdyttävä tähän taisteluun, jonka rehellisesti yritimme välttää, mutta viemme päättäväisesti loppuun asti. Ryhdymme siihen puhtaalla omallatunnolla, alusmaittemme ja brittiläisen imperiumin tukemana sekä maailman suuren osan moraalisisella tuella. Meillä ei ole mitään kiistaa Saksan kansan kanssa paitsi se, että he antavat kansallissosialistisen hallituksen hallita itseään. Euroopassa ei tule olemaan rauhaa niin kauan kuin tuo hallitus on olemassa ja harjoittamassa niitä metodeita, joita se on toistuvasti toteuttanut viimeisen kahden vuoden aikana.

(käännös: YTL)

Ison-Britannian pääministerin Neville Chamberlainin puheesta parlamentin alahuoneessa 1.9.1939

Viime aikoina Englannin ja Ranskan hallitsevat piirit ovat yrittäneet esiintyä kansojen demokraattisten oikeuksien puolustajina hitlerismää vastaan – Siispä englantilaiset ja heidän kanssaan myös ranskalaiset sodan kannattajat ovat julistaneet Saksaa vastaan ikään kuin ideologisen sodan, joka muistuttaa vanhoja uskonsotia – Kuten tiedetään, ne aiheuttivat kansanjoukoille mitä raskaimpia seurauksia, johtivat taloudelliseen perikatoon ja kansojen sivistykselliseen raaistumiseen – Englannin ja Ranskan hallitsevilla piireillä on tietysti muita paljon todellisimpia motiiveja käydä sotaa Saksaa vastaan – Maailmanherruuden menettämisen pelko pakottaa Englannin ja Ranskan hallitsevat piirit sodan lietsomisen politiikkaan Saksaa vastaan. Niinpä sodan imperialistinen luonne on selvä jokaiselle.

(käännös: YTL)

Ulkoministeri V. M. Molotovin puheesta Neuvostoliiton korkeimman neuvoston istunnossa 31.10.1939

- a) Erittele, miten Molotov, Hitler ja Chamberlain käyttävät puheissa historiaa sanomansa tukemiseksi. (4 p.)
- b) Miten Euroopan suurvaltapolitiittinen tilanne kehittyi elokuusta 1939 toukokuuhun 1945? (5 p.)

- +10. Alla on kaksi haastattelukatkelmaa ja pilapiirros, joissa pohditaan Suomen ulkopoliittista asemaa.

Vastaus on ilmeinen. [Suomen roolina olisi] asiantuntijana toimiminen ja [tuoda esiin] rakentavat ehdotukset sopimuksen toimeenpanosta. Suomen kaltaisen, arvossa pidetyn eurooppalaisen ja puolueettoman maan apu kansainvälisen keskustelun aloittamiseksi voisi olla tärkeää välttämättömälle ja luovalle työlle.

Venäjän ulkoministeri Sergei Lavrovin vastaus kysymykseen Suomen roolista eurooppalaisessa turvallisuusjärjestelmässä
Helsingin Sanomat 9.11.2008

Olemme olleet poliittisesti liittoutuneita EU:hun 1.1.1995 lähtien ja teemme läheistä sotilaallista yhteistyötä muun muassa Naton kanssa – Suomen ulkopoliittinen doktriini on selkeästi määriteltynä hallitusohjelmassa, ja puolueettomuus ei ole osa sitä.

Suomen ulkoministeri Alexander Stubb
Helsingin Sanomat 10.11.2008

Henrik Karlssonin piirros, jossa presidentit J. K. Paasikivi ja Urho Kekkonen keskustelevat
Helsingin Sanomat 12.11.2008

- Vertaile Lavrovin ja Stubbin näkemyksiä Suomen ulkopoliittisesta asemasta. (2 p.)
- Mitä tarkoitettiin Suomen puolueettomuuspolitiikalla kylmän sodan aikana? (3 p.)
- Pohdi Henrik Karlssonin piirrosta hyödyntäen Suomen ulkopoliittista asemaa ja siinä tapahtuneita muutoksia kylmän sodan jälkeen. (4 p.)